

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ РЕДАКТОРІВ

Надія Миколаєнко,

Житомирський державний університет ім. І. Франка

Соціально-економічні зміни в нашій державі характеризуються постійними змінами щодо професійної діяльності. Це вимагає від системи освіти істотних змін у процесі підготовки майбутніх спеціалістів.

На основі культурологічного підходу досліджені механізми, тенденції й умови формування окремих компонентів професійної культури: духовної (Є. Артамонова, Б. Братусь, Н. Щуркова), морально-естетичної (Н. Крилова, Г. Тарасова), професійно-психологічної (Н. Ліфінцева), комунікативної (Г. Сагач, С. Сарновська). Однак проблема професійної культури майбутнього редактора та її складових нині майже недосліджена.

Метою даної статті є розкриття особливостей формування професійної культури майбутнього редактора.

Теорія і практика професії редактора як система знань, умінь і навичок є феноменом культури, що дає підстави стверджувати існування професійної культури. За визначенням, яке надає культурологічний словник, професійна культура «характеризує рівень і якість професійної діяльності, які залежать від соціально-економічного стану суспільства й сумлінності в оволодінні певними знаннями, навичками конкретної професії та їх практичному використанні» [4; с. 173]. На думку А. Капської, професійна культура, крім необхідних знань, умінь та навичок включає в себе певні особистісні якості, норми ставлення до різних складових професійної діяльності [3].

Грунтовне визначення поняття знаходимо у працях С. Дружилова, який «...професійну культуру фахівця розглядає як цілісну особистісно-діяльнісну характеристику суб'єкта професійної діяльності» [2, с. 25]. І далі, у цього ж автора: «Кажучи про професійну культуру, ми розуміємо під нею, з одного боку, специфічну культуру професійного співтовариства, з іншого боку, специфічну культуру особи представника даної професії. Перша включає способи

організації і розвитку професійної діяльності, представленої в продуктах матеріальної і духовної праці, у системі професійних цінностей, професійних норм і переконань, професійних традицій, що обумовлюють ставлення фахівців до предметів і об'єктів їх діяльності, самих себе. Друга – розглядається як результат засвоєння фахівцем основних елементів професійної культури співтовариства, як результат професійної соціалізації і професійної ідентифікації особистості» [2, с. 5].

Аналіз науково-педагогічної літератури резюмує, що до розуміння структури професійної культури існують різні підходи. Так, відповідно до першого підходу (Л. Богданова, В. Ледньов), професійна культура обмежується професійними навичками, уміннями, знаннями, а культурний аспект діяльності забезпечується загальною культурою індивіда. На наш погляд, більше прогресивним і актуальним є підхід І. Моделя, що виокремлює в структурі професійної культури дві складові – праксіологічну (професійні навички, уміння, знання, професійна свідомість, світогляд) і духовну, елементами якої є професійна мораль і професійна естетика, тобто, моральна й естетична культури.

Для формування професійної культури майбутнього редактора необхідно враховувати наступне:

- процес формування професійної культури майбутнього редактора входить у загальну систему професійної підготовки та охоплює роботу під час виробничої практики;

- у процесі її формування здійснюється комплексний підхід до майбутнього фахівця з урахуванням його особистих якостей, потреб, нахилів, психологічної і професійної готовності до здійснення редакторського процесу;

- становлення професійної культури є цілісним процесом, що характеризується єдністю розвитку психологічної грамотності та компетентності, мотиваційно-ціннісного та емоційно-почуттєвого компонентів у процесі професійної підготовки й діяльності;

– зміст, форми і методи формування мають забезпечувати майбутньому редакторові можливості та умови практичної перевірки своїх професійних можливостей;

– знання та уміння роботи майбутнього редактора над текстом, з його автором, оволодіння саморедагуванням;

– формування професійної культури майбутнього редактора має здійснюватися цілеспрямовано, постійно і систематично;

– формування професійної культури майбутнього редактора – процес тривалий і багатоаспектний, що продовжується і після закінчення ВНЗ.

На нашу думку, для формування професійної культури майбутніх редакторів потрібно більше розширити склад знань, умінь і навичок. Зокрема такими, як: висока комунікативна готовність до роботи у професійному та соціальному середовищах; психічна усталеність; знання психології й етики спілкування, володіння навичками управління професійною групою чи колективом; знання загальноприйнятих норм поведінки й моралі у міжособистісних стосунках, створення умов їх дотримання тощо.

Отже, формування професійної культури майбутнього редактора – це системний процес, який передбачає врахування усіх фахових завдань і вимог та їх реалізацію через форми й методи. Вважаємо за необхідне в рамках освітньої та редакторсько-видавничої діяльності створити систему умов і засобів, необхідних для її ефективного формування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Деркач А. А. Акмеологические основы развития профессионала. – М.: Издательство Московского психолого-социального института. – Воронеж: НПО «МОДЭК», 2004. – 752 с.
2. Дружилов С. А. Психологические проблемы формирования профессионализма и профессиональной культуры специалиста / С.А.Дружилов. – Новокузнецк: ИПК, 2000. – 127 с.
3. Капська А. Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю: Навчально-методичний посібник. – К.: УДЦССМ, 2001. – 220 с.

4. Корінний М. М., Шевченко В.Ф. Короткий енциклопедичний словник з культури. – К.: Україна, 2003. – 384 с.
5. Крылова Н. Б. Формирование культуры будущего специалиста: метод. пособие / Крылова Н.Б. – М., 1990. – 142 с.